

ФУНКЦИЈЕ ИНТЕРНЕ КОМУНИКАЦИЈЕ У ВОЈНООРГАНИЗАЦИОНИМ СИСТЕМИМА

Небојша Кљајић*

Достављен: 08. 01. 2022.

Кориговано: 19. 02. и 24. 03. 2022.

Прихваћен: 29. 03. 2022.

Језик рада: Српски

Тип рада: Прегледни рад

DOI број: 10.5937/vojdelo2201060K

Функције интерне комуникације у војноорганизационим системима су мултидисциплинарне, поливалентне и у међусобној спрези. Рад се бави идентификовањем и одређењем најважнијих функција интерне комуникације у војноорганизационим системима. Кроз рад је дат осврт на сваку функцију појединачно и осветљен је њихов значај, уважавајући комплексност и све специфичности војноорганизационих система. Неговање и развијање интерне комуникације у војноорганизационим системима представља стратешки задатак војних руководилаца на свим нивоима командовања и руковођења. Ефикасна интерна комуникација представља драгоцену инвестицију у људске ресурсе и дугорочне пословне резултате. Такође, она представља моћан штит војника против гласина, бројних проблема и дилема. Ефикасна интерна комуникација наоружава све актере у ланцу командовања и руковођења најмоћнијим оружјем, а то су информације и знање. У раду је посебно истакнута и њена онтолошка компонента, јер интерна комуникација мотивише, крепи душу војника и неопходна је супстанца у развијању осећаја дужности и одговорности. Командовати и руководити значи комуницирати. Улагање у интерну комуникацију представља улагање у ефикасно функционисање војноорганизационих система.

Кључне речи: *војноорганизациони системи, интерна комуникација, Војска Србије, мисије Војске Србије, командовање и руковођење*

Увод

Успешне компаније и пословни конгломерати издвајају значајна буџетска средства на креирању комуникационе стратегије као стожера позитивног имиџа, угледа и рејтинга предузећа у екстерној јавности. Међутим, често се забо-

* Универзитет одбране у Београду, Војна академија, Београд, Република Србија, nebojsa81.bg@gmail.com

равља да крунски доказ успеха сваке организације представља она пословна стварност коју конструише „лепота компаније која је у оку њених запослених”. Ефикасна интерна комуникација мера је успеха сваке организације. Интерна комуникација у војноорганизационим системима представља фундаменталну премису и платформу на којој сазревају и стасавају резултати и успеси јединица и установа како у мирнодопским, тако и у ратним условима. „Један од основних процеса којима се стварност конструише/гради јесте комуникација”.¹ Ефикасна интерна комуникација није ефемеран процес, већ перманентно представља један од важних чиниоца процеса доношења правовремених и рационалних одлука. Грешке и шумови у комуникацији у војној организацији се најскупље плаћају и директно утичу на највреднији и необновљив ресурс – људски живот.

У овом раду идентификоваћемо најзначајније функције интерне комуникације и анализираћемо њихову улогу у животу и раду војноорганизационих система, као и значај проактивне улоге војних руководилаца на развијању, примени и евалуацији свих њених слојева. Кроз рад је посебно истакнут значај људског фактора, као и чињеница да припадници војноорганизационих система представљају њен најдрагоценији ресурс. Ефикасна интерна комуникација представља изузетно важан процес у архитектури кохерентних и кохезивних војних колектива и важан стуб ефективног командовања и руковођења, као и успешне реализације свих додељених мисија и задатака Војске Србије.

Одређење појма и функција интерне комуникације у војноорганизационим системима

Интерна комуникација је термин кратке историје, али зато представља феномен дугог постојања. У релевантној стручној литератури² се поред термина *интерна комуникација* проналазе и синтагме *пословна комуникација*, *организациона комуникација*, *комуникација у организацији*, итд. Заједничку нит свих наведених формулација појма интерне комуникације представља чињеница која указује да се она одвија унутар организације међу запосленима и да од њене ефикасности зависи успех како запослених, тако и организације у целини. Као референтни оквир за разумевање интерне комуникације и њеног интердисциплинарног поља проучавања можемо узети дефиницију коју дају Бови и Тил (*Bovee u Thill*) према којој интерна комуникација представља „размену информација и идеја унутар организације”.³

¹ Сњежана Миливојевић, *Медији, идеологија и култура*, Едиција реч, Београд, 2015, стр. 26.

² Џералд Гринберг, Роберт А. Барон, *Понашање у организацијама*, стр. 301.; Стјуарт Табс, *Комуникација*, Клио, Београд, 2013, стр. 54.; Тенк Ралф, Лиз Јоманс, *Откривање односа с јавношћу*, Хрватска удруга за односе са јавношћу, Загреб, 2006, стр. 359., Зорица Томић, *Комуникологија (друго издање)*, Чигоја штампа, Београд, 2003, стр. 72.

³ Сретен Цветковић, *Утицај вредности на однос аутентичног лидерства и интерне комуникације у војно-организацијским системима*, (докторска дисертација), Универзитет у Новом Саду, Факултет техничких наука, 2018, стр. 81.

Милер извештава да „комуникација у организацији представља проток порука кроз мрежу међузависних односа”.⁴

Гринберг и Барон бележе да је у интерној комуникацији поред размене чињевица и њене информативне улоге, важна и њена функција изградње добрих међуљудских односа и наглашавају да интерна комуникација обухвата и „развијање пријатељстава, као и стварање поверења и прихватања”.⁵ Томић такође истиче значај међуљудских односа у организацији, као и њену кореспонденцију са интерном комуникацијом. С тим у вези, закључује да је „способност да се на здрав начин суочавамо са конфликтима у директној зависности од способности комуницирања и природе веза и односа које успостављамо према другим људима”.⁶

О важним својствима ефикасне интерне комуникације говори и Петровић и наглашава да поред правовременог уочавања проблема и њиховог бржег решавања, ефикасна интерна комуникација доводи до већег ангажовања запослених, већег задовољства послом и мањег изостанка или напуштања радног места.⁷ Изградња и неговање добрих међуљудских односа подразумева да комуникација у организацији буде двосмерна, као и да постоје канали комуникације како би се чуло мишљење, тегобе и проблеми њених запослених. Тенк и Јоманс (*Tench Ralph u Liz Yeomans*) истичу да је стратешка сврха интерне комуникације „брига за изградњу двосмерних односа и поверења са интерним јавностима у циљу побољшања делотворности организације”.⁸ О интегративној функцији као капиталном слоју ефикасне интерне комуникације извештавају Гринберг и Барон и бележе да „савремени научници често описују организациону комуникацију као друштвени лепак који држи све делове организације на окупу”.⁹

Општу дефиницију интерне комуникације у војноорганизационим системима даје Цветковић и наводи да „интерна комуникација у војноорганизационим системима представља комуникацију унутар војне организације, а подразумева комуницирање између руководиоца (команданата, начелника, директора,..) и запослених, као и између самих запослених на свим нивоима у организацији”.¹⁰

Дакле, можемо закључити да „комуникација сама по себи није сврха, већ има за циљ успостављање одређених релација између субјеката комуникацијског процеса. Релације се заснивају на тумачењу и опредељењу према порукама”.¹¹

⁴ Стјуарт Табс, *Комуникација*, Клио, Београд, 2013, стр. 54.

⁵ Џералд Гринберг, Роберт А. Барон, *Понашање у организацијама*, Желнид, Београд, 1998, стр. 304.

⁶ Зорица Томић, *Комуникологија (друго издање)*. Чигоја штампа, Београд, 2003, стр. 72–73.

⁷ Данијела С. Петровић, *Умешност комуницирања*, Клио, Београд, 2019, стр. 217.

⁸ Тенк Ралф, Лиз Јоманс, *Откривање односа с јавношћу*, Хрватска удруга за односе са јавношћу, Загреб, 2006, стр. 359.

⁹ Џералд Гринберг, Роберт А. Барон, *Понашање у организацијама*, оп. цит., стр. 301.

¹⁰ Сретен Цветковић, *Утицај вредности на однос аутентичног лидерства и интерне комуникације у војно-организацијским системима*, (докторска дисертација), оп. цит., стр. 80.

¹¹ Мирослав Митровић, „Стратешка комуникација у функцији националне безбедности”, *Војно дело*, вол. 71, бр. 1, 2019, стр. 46.

Наведена одређења појма интерне комуникације недвосмислено указују на постојање широке лепезе њених функција.

„Према мишљењу Берлогара, многи аутори код дефинисања функција интерне комуникације приступају различито, али су у основи сви сагласни да је функција интерне комуникације у стварању стабилности унутар организације и смањење неизвесности и несигурности код запослених. Берлогар сматра да су кључне четири специфичне функције интерне комуникације у организацијама: „јачање и ширење циљева комуникације, координација активности запослених у организацији, похрањивање надређених са повратним информацијама, социјализација запослених кроз организациону културу”.¹²

Гринберг и Барон извештавају да су најважније функције комуникације у организацијама: усмеравање акција, координирање акција, информисање, као и међуљудска страна организационих односа са тежиштем на друштвеним односима који владају међу људима.¹³

Уважавајући допринос бројних аутора у референтним научним изворима, идентификујемо четири најзначајније функције интерне комуникације у војноорганизационим системима: *информисање, мотивисање, ефикасно командовање и руковођење и изградња ефикасних војних колектива*.

Важно је истаћи, да у свакој комуникацији у војноорганизационим системима етика и моралне вредности војних руководилаца и свих њених припадника заузимају централно место. Нушић у свом уџбенику „*Реторика*” истиче значај етичких вредности код оних који беседе и бележи: „када се у беседништву користи и онај који у себи нема као претходни услов етичку вредност, он злоупотребљава беседништво, а злоупотреба беседништва може нанети велике и недогледне штете и друштву и држави”.¹⁴ Непостојање етике и злоупотреба интерне комуникације у војноорганизационим системима представља најгрубљу грешку и негативно се рефлектује на остварење свих мисија Војске Србије. Такве грешке су недопустиве за војноорганизационе системе.

Интерна комуникација у служби информисања

Сви припадници војноорганизационих система у ланцу командовања и руковођења морају имати правовремене и тачне информације, што је од пресудног значаја како у процесу доношења одлука, тако и у току њихове реализације и евалуације. Правовремене и тачне информације су од изузетног значаја како за војнике, тако и за војне руководиоце у мирнодопским и ратним условима.

¹² Сретен Цветковић, *Утицај вредности на однос аутентичног лидерства и интерне комуникације у војно-организацијским системима*, (докторска дисертација), оп. цит., стр. 84.

¹³ Џералд Гринберг, Роберт А. Барон, *Понашање у организацијама*, оп. цит., стр. 303–304.

¹⁴ Бранислав Нушић, *Реторика*, Издавачко и књижарско предузеће Геца Кон А.Д., Београд, 1938., стр. 133.

Успех процеса обучавања, тактичких радњи, маршевања, заузимања елементарне гађања оружја и оруђа на ватреном положају, отпочињање и трајање ватрене припреме, наступање јединица, сви видови борбених дејстава, заправо све борбене и неборбене операције и њихови исходи директно зависе од правовремених и тачних информација. Комуникацијом се долази до потребних информација које су неопходне у процесу доношења одлука што је веома значајно за организациону ефикасност. „Систем комуникација директно је везан за процес одлучивања. Сваки појединац одлуку доноси након пријема мањег или већег броја информација преко система комуникација”.¹⁵ Ранђеловић истиче да су основне одлике информације да буде објективна, тачна, потпуна, правовремена и разумљива, односно приказана у облику и обиму који је прихватљив за примаоца.¹⁶

Изузетно је важно да се информисање припадника војноорганизационих система реализује из званичних извора – формалних канала комуникације, чиме се спречавају гласине и дезинформације. Гласине су изузетно деструктивне за све јединице у војноорганизационим системима, посебно у току припреме и извођења борбених дејстава. Гласине могу да утерају страх, изазову панику и у потпуности онеспособе јединице за извођење борбених дејстава. Гласине су веома комплексан феномен и имају веома деструктивне ефекте у слабљењу морала припадника војних колектива. Током историје било је пуно случајева где су гласине биле разорније по борбене војне јединице од дејства бојевог зрна. „Тако је на пример, гласина о штетном утицају антимаљаричних таблета у Новој Гвинеји узроковала неутрализацију готово 80 посто америчких војника на том подручју, што јапанске снаге никако не би успеле употребом само конвенционалних оружја”.¹⁷

Неизвесност, контрадикторне, двосмислене, закаснеле и непотпуне информације демотивишу припаднике војних јединица и разарају колективе. Хејес (*Lynn Kalani Terumi Hayase*) истиче да „организација која ћути може доживети најгоре исходе јер приморава запослене да шпекулишу”.¹⁸ Сиас (*Patricia M. Sias*) бележи да је „количина и квалитет информација које су запослени добили од руководиоца директно повезана са квалитетом реализације задатака и односа на релацији надређени – потчињени”.¹⁹

Правилно планирана, реализована и на прави начин вреднована интерна информисања на свим нивоима командовања и руковођења омогућавају ергономију времена и у директној су вези са процесом доношења одлука, квалитетом постигнутих резултата и ефикасношћу војноорганизационих система у мирнодопским и ратним условима. Информације морају бити правовремене и тачне, разумљиве и недвосмислене за све припаднике у војноорганизационим си-

¹⁵ Ранко Лојић, *Лидерство*, Медија центар „Одбрана”, Београд, 2019, стр. 310.

¹⁶ Славољуб Ранђеловић, *Ефективно комуницирање*, Војноиздавачки завод, 2009, стр. 40.

¹⁷ Марко Рупчић, „Улога гласина у рату”, *Полемос, Загреб*, вол. X, бр. 19., 2007, стр. 68.

¹⁸ Lynn Kalani Terumi Hayase, *Internal communication in organizations and employee engagement*, University of Nevada, Las Vegas, 2009, pp. 7.

¹⁹ Patricia M. Sias, „Workplace relationship quality and employee information experiences”, *Communication studies*, vol. 56, no. 4., 2005, pp. 380.

стемима. Изузетно је важна анализа и унапређење информативне вредности реченичног исказа војних руководилаца и њој треба посветити посебну пажњу. Културу изражавања и излагачку писменост потребно је перманентно развијати и унапређивати код младих старешина.

Интерна комуникација у служби мотивисања

Када бисмо хипотетички располагали са војном технологијом која представља планетарну авангарду, резултати ове софистициране технике и технологије равни би били дометима „лука и стреле” ако не постоји људство које ће ефикасно експлоатисати њене максималне ефекте. „Разумети шта је то што мотивише људе значи поседовати најмоћније оруђе за рад са људима”.²⁰ Старешине морају познавати своје људство и имати знања да препознају индикаторе који говоре да постоје проблеми. Потчињени не смеју имати страх да изнесу проблеме које имају. Припадници војноорганизационих система морају имати пуно поверење у своје претпостављене, а поверење се гради на темељима искрене и перманентне интерне комуникације. Једна од важних комуникативних компетенција војних руководилаца јесте да буду добри слушаоци проблема и захтева које имају њихови потчињени.

Војни руководиоци често воде војнике кроз изузетно тешке и ризичне ситуације, посебно у борбеним дејствима. Методе подстицања карактеристичне цивилној радној снази – попут обећања о исплати бонуса или она друга негативна крајност – претње отказом, у војноорганизационим системима немају дугорочну ефикасност. Новац не подстиче трупе које у борбеним дејствима можда неће преживати да би их потрошиле, а могућност губитка радног места није велика опасност за некога ко се суочава са могућношћу повреде или смрти. Војноорганизациони системи морају знати да је неопходан другачији приступ. Официр и професор Јован Драгашевић бележи да „више није довољно да војник буде само вешт са наоружањем, већ да се војевање променило и да је војничка професија уплетена у многе науке, па се зато од војника тражи слог удесан и достојанствен како у говору, тако и у писању”.²¹ Саркастични и цинични коментари претпостављених демотивишу припаднике војноорганизационих система и гуше самоиницијативу. Дакле, поред тога шта се каже у смислу садржаја, веома је важно и како се каже. Да би претпостављени мотивисали своје потчињене, неопходно је да и они буду мотивисани и да све што захтевају прво покажу својим личним примером. Рогановић истиче да је „иза сваке поруке старешине неопходно да стоји лични пример као врело и надахнућа и дивљења за сваког ко дух свој беседом напада”.²²

²⁰ Слободан Панић, Марко Д. Андрејић, Витомир Станковић, „Улога интерне комуникације у мотивисању запослених”, *Војно дело*, вол. 67, бр. 5, 2015, стр. 386.

²¹ Јован Драгашевић, *Војничка стилистика*, Државна печатница, Београд, 1871, стр. 4.

²² Божидар М. Рогановић, *Реторика*, Војноиздавачки завод, Београд, 2001, стр. 162.

Мотивационе беседе писане срцем, људским и стручним квалитетима увек су идентификовале праве вође и имале су снажан ефекат за припаднике војних јединица, поготово пред важне задатке и пресудне битке. У овим беседама, емотивне наглашености у језику стилу и литерално уобличен израз за разлику од сувопарног говора, често могу да убедљивије изразе садржај и мотивишу припаднике војних јединица.

Командири и команданти налазе се у различитим улогама. Потребно је користити различите стилове интерне комуникације и развијати бројне начине коришћења језичке грађе у служби мотивисања припадника војноорганизационих система на свим нивоима командовања и руковођења. Војни руководиоци морају показати емпатију, саслушати, разумети, поштовати и правилно вредновати рад својих запослених. Изградњу поверења ствара искрена и добро осмишљена комуникација између претпостављених и потчињених. Војни руководиоци са посебном пажњом треба да негују и развијају ову функцију интерне комуникације која у значајној мери креира амбијент у којем раде припадници војноорганизационих система и утиче на њихово задовољство, допринос и пословне резултате.

Интерна комуникација у служби ефикасног командовања и руковођења

Ефикасна интерна комуникација омогућава непрекидан процес командовања и руковођења. Командовати и руководити значи комуницирати. Интерна комуникација омогућава да се наређења спроведу у конкретну и делотворну акцију.

У језику командовања треба употребљавати речи једнозначне а не вишезначне. Од правилног разумевања порука зависи и правилно извршавање војних наређења. Свака другачије схваћена нијанса значења може довести до погрешног разумевања поруке и команда тада постаје неупотребљива. Извршилац наређења нема времена да нагађа смисао неког израза или реченице. Да би језик командовања био функционалан, неопходно је да логичко значење речи буде подједнако познато и за пошиљаоца информација и за реципијента. У том смислу је непожељно употребљавати стране речи и изразе непрецизног значења. Такође, логички начин изражавања војних наређења је важан услов да свака наредба буде испуњена, као и строга селекција чињеница по важности. Командири у процесу обучавања не би смели „да претпостављају” да су значења појединих стручних исказа јасна. Сваком стручном исказу у току обуке мора се посветити посебна пажња и његово значење објаснити.²³ Све команде које се издају гласом захтевају правилан изговор и правилно заузет став тела. Правилан став тела као један од слојева невербалне комуникације јако је важан и мора бити усаглашен са правилним изговором команде. Композиција на-

²³ Радомир Животић, Божидар Јововић, *Језик и стил ратне вештине*, Центар високих војних школа ОС „Маршал Тито”, Београд, 1990, стр. 294–303.

редби одређена је суштином а редослед излагања чињеница треба да буде логичан, концизан и разумљив. Употреба скраћеница у командовању треба да помаже економичност изражавања, али је треба свести на разумну меру и бити сигуран да их сви припадници у строју разумеју.

Свака грешка у комуникацији може имати оне најтеже последице а то су губици људских живота. Зато је у војноорганизационим системима потребно у потпуности поштовати дефинисане стандардне оперативне процедуре које су са посебном пажњом креиране како би свима у војној хијерархији биле јасне и недвосмислене.

Ванредне ситуације, а посебно поплаве које су 2014. године задесиле Србију, потврђују колико је значајна улога Војске Србије и свих функција интерне комуникације у служби ефикасне војне организације. Кључ успеха у одбрани од поплава 2014. године било је ефикасно командовање и руковођење засновано на начелима једностарешинства и субординације, обучени и организовани војни колективи које чине мотивисани припадници, као и јасне и недвосмислене стандардне оперативне процедуре и правовремене информације које су биле пресудне у процесу доношења одлука и њиховој реализацији. Овај догађај је само потврдио значај интерне комуникације у служби ефикасног командовања и руковођења.

Интерна комуникација у служби изградње ефикасних војних колектива

Изградња кохерентних и кохезивних војних колектива од посебног је значаја за војноорганизационе системе. Мотивисани, оспособљени и обучени појединци су потребан, али не и довољан услов за стварање ефикасних војних колектива. Касагић и Костић истичу да ефикасан војнички колектив није прост збир успешних појединаца способних да своја знања и вештине удруже ради остваривања заједничких циљева.²⁴ Поред мотивације, знања, вештина и врлина појединаца, осећај колективног духа, припадности јединици и стављање личних интереса у службу задатка јединице одлучујући су фактори који су пресудни у изградњи војних колектива.

Алат без којег се не може у креирању колектива највиших перформанси је планирање, реализација и вредновање ефикасне интерне комуникације. За војноорганизационе системе је недопустиво да војни колективи буду слаби. Војне јединице се спремају за учешће у борбеним дејствима у рату и то довољно говори да оне морају увек бити парадигма највиших вредности и перформанси, са тежњом да се лествица оперативних и функционалних способности перманентно унапређује. Стварање ефикасних војних колектива је непрекидан процес.

²⁴ Љубомир Касагић, Петар Костић, *Психологија за војног старешину*, Војна академија КоВ, Београд, 1992, стр. 82.

О значају снаге војног колектива говори и Гаве и саветује командире и команданте: „Ваша јединица треба да буде одиста једна целина и то не механичка већ органска. Ако је она способна једино да прима и механички преноси вашу вољу, као каква пушка која се окида и опалује услед притиска вашег прста, онда је она увек још само мртва ствар; потребно је да она буде надахнута сопственом радљивошћу и сопственим животом. Спремати се за рат имајући под собом јединицу непокретну, која је навикнута да за рад увек чека потисак са стране, то би било исто толико паметно, као када би се помишљало да се пас у лову замени каквом механичком направом”.²⁵

Војни руководиоци имају задатак да уједине све стручне и људске квалитете са којима њихова јединица располаже а то се постиже на темељима добре хоризонталне и вертикалне комуникације. Јако је важно да у војноорганизационим системима постоје канали комуникације где се разговара о проблемима и тегобама запослених. Такође, то су прилике на којима се добија повратна информација од припадника јединице о томе шта треба унапређивати у животу и раду војног колектива. Унутрашња веза, те невидљиве нити које се временом развијају, једна су од најважнијих одлика војног колектива. „Унутрашње веза не постоји у јединици која је образована од људи сабраних на брзу руку, који се међусобно не познају, и који се не могу један на другог ослонити. Јединица створена овако, на брзу руку, представља једну слабу целину, коју официри са великом муком одржавају, и која нагиње раздруживању, јер сваки у њој мисли само на себе самога”.²⁶ Дакле, стварање успешних војних колектива је процес, захтева и време и перманентну комуникацију.

Делотворна интерна комуникација представља везивно ткиво која омогућава да командире и команданти добро познају своје људство, да сви припадници у војном колективу буду на прави начин вредновани и на формацијским местима где ће бити најпродуктивнији. То је важна градивна материја која чини да војни колектив није прост збир појединаца, већ једна жива, складна и органска целина која има заједничке циљеве, осећај припадности и одговорности. Овај задатак није лак и представља један од најважнијих приоритета војних руководиоца.

Закључак

Војска Србије је институција у коју грађани Србије традиционално имају највеће поверење. Поверење се тешко стиче и лако губи, а одржавање највишег капитала поверења међу својим грађанима и развијање његових даљих потенцијала представља императив. Успешно остваривање додељених мисија и задатака Војске Србије, као институције која представља један од најважнијих стубова нашег друштва, немогуће је без ефикасне интерне комуникације у мирнодопским и ратним условима. Све идентификоване функције интерне комуникације су у служби изградње ефикасних војноорганизационих система. Интерна комуникација у војноор-

²⁵ Андре Гаве, *Вештина командовања*, оп. цит., стр. 55.

²⁶ Андре Гаве, *Вештина командовања*, оп. цит., стр. 131.

ганизационим системима је непрекидан процес и не сме имати паузу и предах, ни ти „празан ход”, јер су деструктивни потенцијали непостојања ефикасне интерне комуникације огромни и недопустиви за војноорганизационе системе.

Широка леза функција интерне комуникације подразумева примену различитих стилова комуникације војних руководиоца. Стили интерне комуникације подразумевају примену различитих начина коришћења језичке грађе која ће показати људскост, стручност, оштрину, толеранцију и још много различитих врлина и компетенција војних руководиоца које су у служби стварања успешних војних колектива. Такође, познавање постојећих стандардних оперативних процедура у процесу доношења одлука и њихова примена је од посебног значаја како би одлуке биле правовремене, тачне и недвосмислене. Посебну пажњу треба посветити развоју и коришћењу свих канала комуникације преко којих се може добити повратна информација од потчињених као драгоцен извор информација за војне руководиоце у служби достизања организационих циљева.

Комуницирање, као важну компетенцију официра 21. века неопходно је наставити изучавати са ученицима у средњим војним школама и кадетима Војне академије. Од посебног је значаја праћење савремене научне мисли на овом пољу и имплементација научних достигнућа у наставне планове и програме војних школа. Стално праћење и изучавање језика и стила наше ратне вештине је важно јер се и језик стално развија и прилагођава савременим војним потребама. Рад на култури изражавања и излагачкој писмености је значајно за унапређење интерне комуникације и свих њених функција. Вредновање резултата интерне комуникације могуће је реализовати прикупљањем података методом анкетирања које би обухватило професионална војна лица свих родова и служби, као и ученике војних школа и кадете Војне академије.

Преознајући значај и све бенефите комуникације у војним организацијама, потребно је са посебном пажњом планирати, неговати и даље унапређивати интерну комуникацију, као стратешку функцију управљања на свим нивоима командовања и руковођења. Уважавајући ову чињеницу, као нужан аксиом свих војноорганизационих система, војни руководиоци морају перманентно радити на даљем развијању и усавршавању комуникационих компетенција, језика и стила ратне вештине, као важан услов стављања свих функција интерне комуникације у службу изградње ефикасних војноорганизационих система.

Литература

[1] Андре Гаве, *Вештина командовања*, Војноиздавачки и новински центар, Београд, 1993.

[2] Божидар Јововић, *Српски официри у националној култури*. Војноиздавачки завод, Београд, 1998.

[3] Божидар М. Рогановић, *Реторика*, Војноиздавачки завод, Београд, 2001.

[4] Бранислав Нушић, *Реторика*, Издавачко и књижарско предузеће Геца Кон А. Д., Београд, 1938.

- [5] Данијела С. Петровић, *Умешност комуницирања*, Клио, Београд, 2019.
- [6] Зорица Томић, *Комуникологија (друго издање)*. Чигоја штампа, Београд, 2003.
- [7] Јован Драгашевић, *Војничка стилистика*, Државна печатница, Београд, 1871.
- [9] Љубомир Касагић, Петар Костић, *Психологија за војног старешину*, Војна академија КоВ, Београд, 1992.
- [10] Марко Рупчић, „Улога гласина у рату”, *Полемос, Загреб*, вол. X, бр. 19., 2007, стр. 63–72.
- [11] Мирослав Митровић, „Стратешка комуникација у функцији националне безбедности”, *Војно дело*, вол. 71, бр. 1., 2019, стр. 41–54.
- [12] Patricia M. Sias, „Workplace relationship quality and employee information experiences”, *Communication studies*, vol. 56, no. 4., 2005, pp. 375–395.
- [13] Радомир Животић, Божидар Јововић, *Језик и стил ратне вештине*, Центар високих војних школа ОС „Маршал Тито”, Београд, 1990.
- [14] Ранко Лојић, *Лидерство*, Медија центар „Одбрана”, Београд, 2019.
- [15] Славољуб Ранђеловић, *Ефективно комуницирање*, Војноиздавачки завод, 2009.
- [16] Слободан Панић, Марко Д. Андрејић, Витомир Станковић, „Улога интерне комуникације у мотивисању запослених”, *Војно дело*, вол. 67, бр. 5, 2015.
- [17] Сњежана Миливојевић, *Медији, идеологија и култура*, Едиција реч, Београд, 2015.
- [18] Сретен Цветковић, *Утицај вредности на однос аутентичног лидерства и интерне комуникације у војноорганизационим системима (докторска дисертација)*, Универзитет у Новом Саду, Факултет техничких наука, 2018, стр. 81.
- [19] Самед Каровић, *Командовање и руковођење*, Медија центар „Одбрана”, 2016.
- [20] Стјуарт Табс, *Комуникација*, Клио, Београд, 2013.
- [21] Тенк Ралф, Лиз Јоманс, *Откривање односа с јавношћу*, Хрватска удруга за односе са јавношћу, Загреб, 2006.
- [22] Џералд Гринберг, Роберт А. Барон, *Понашање у организацијама*, Желнид, Београд, 1998.

Резиме

Функције интерне комуникације у војноорганизационим системима су мултидисциплинарне, поливалентне и у међусобној спрези. Рад се бави идентификовањем и одређењем најважнијих функција интерне комуникације у војноорганизационим системима. Кроз рад је дат осврт на сваку функцију појединачно и наглашен је њихов значај, уважавајући комплексност и све специфичности војноорганизационих система. Неговање и развијање интерне комуникације у војноорганизационим системима представља стратешки задатак војних руководилаца на свим нивоима командовања и руковођења. Ефикасна интерна комуникација представља драгоцену инвестицију у људске ресурсе и дугорочне пословне резултате. Такође, она представља моћан штит војника про-

тив гласина, бројних проблема и дилема. Ефикасна интерна комуникација наоружава све актере у ланцу командовања и руковођења најмоћнијим оружјем, а то су информације и знање. У раду је посебно истакнута и њена онтолошка компонента јер интерна комуникација мотивише, крепи душу војника и неопходна је супстанца у развијању осећаја дужности и одговорности. Командовати и руководити значи комуницирати. Улагање у интерну комуникацију представља улагање у ефикасно функционисање војноорганизационих система.

Широк спектар интерних комуникационих функција подразумева примену различитих стилова комуникације војсковођа. Стили интерне комуникације подразумевају употребу различитих начина коришћења језичког материјала који ће показати хуманост, стручност, оштроумност, толеранцију и многе друге различите врлине и способности војсковођа које служе реалности успешних војних организационих система. Такође, познавање постојећих стандардних оперативних процедура у процесу доношења одлука и њихова примена је од посебног значаја како би се обезбедило да одлуке буду благовремене, тачне и недвосмислене.

Потребно је наставити проучавање комуникације са ученицима средњих војних школа и кадетима Војне академије јер је то важна способност официра 21. века. Од великог је значаја наставити праћење савремене научне мисли у овој области и да се сва нова научна достигнућа имплементирају у наставне планове и програме војних школа. Неопходно је стално праћење и проучавање језика и стила наше ратне вештине јер се језик стално развија, прилагођава се савременим војним потребама и усавршава као основно средство изражавања.

Преознајући значај и све предности комуникације у војним организацијама, потребно је са посебном пажњом планирати, неговати и даље унапређивати интерну комуникацију, као функцију стратешког управљања на свим нивоима командовања и руковођења. Уважавајући ову чињеницу, као неопходан аксиом свих војних организационих система, војсковође морају стално радити на даљем развоју комуникационих способности, језика и стила ратних вештина, као важног услова за стављање свих функција интерне комуникације у службу изградње ефикасних војноорганизационих система.

Кључне речи: *војноорганизациони системи, интерна комуникација, Војска Србије, мисије Војске Србије, командовање и руковођење*

© 2022 Аутори. Објавило *Војно дело* (<http://www.vojnodelo.mod.gov.rs>). Ово је чланак отвореног приступа и дистрибуира се у складу са лиценцом Creative Commons (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/rs/>).

